

VOETGANGER - WE ZIJN HET ALLEMAAL

Iedereen kent ze, de voetganger. Wie zijn die voetgangers, wat beweegt ze en wat hebben ze nodig?

Een voetganger is iedereen die zich te voet beweegt of verblijft in de openbare ruimte. Daarnaast worden ook mensen die daarbij hulpmiddelen (wandelestok, krukken, rollator, rolstoel) nodig hebben als voetganger opgevat. Ook met kinder- of wandelwagen blijf je een voetganger.

Opgemerkt moet worden dat dé voetganger niet bestaat, en dat voetgangers extreem heterogeen zijn. Zo'n 50% van de mensen kan niet voldoen aan het beeld dat er heerst met betrekking tot de gemiddelde voetganger (een volwassene, fit en gezond, iemand die ook best op een andere manier - met de fiets, auto of OV- dan lopend ergens kan komen). Een en ander aansluitend op het zelfbeeld van de meeste ontwerpers of beleidsmakers.

Alle mensen zijn in beginsel (biologisch) voetganger: ze kunnen rechtop staan en lopen met twee benen.

Voetgangersgedrag kent vier vormen:

- Lopen van A naar B (lopen als hoofdverplaatsing);
- Voor- en natransport naar andere vervoermiddelen;
- Circulatie (rondje lopen vanaf een bepaald punt = van A naar A), dit omvat onder meer hond uitlaten, brief posten, ommetje maken, lange wandeling maken, beroepsmatig lopen (postbodes);
- Verblijven, dit omvat onder meer wachten op de bus, spelen, mensen ontmoeten en praatje maken, werken in de openbare ruimte (iets verkopen, wegwerkers, groenwerkers), sightseeing, winkelen, van de zon genieten op een bankje etc.

Bij het ontwerp van de openbare ruimte en de infrastructuur zijn verkeerskundige en juridische argumenten meestal bepalend. Het zou veel logischer zijn om gedragsaspecten (wat kunnen en willen mensen) als uitgangspunt te nemen uitgaande van vaardigheid, kunde en behoeften. Daarover bestaan helaas nogal wat misverstanden. In veel plannen wordt de ruimte voor de voetganger nog steeds enkel vanuit de beperkte verkeerskundige invalshoek ingevuld.

De openbare ruimte moet in principe geschikt zijn voor iedereen. Dat vereist Design For All. Ontwerpen voor de gemiddelde voetganger betekent dat de helft van de bevolking op enigerlei wijze te kort wordt gedaan, hinder ondervindt of zelf een verhoogd risico heeft om letsel op te lopen.

In de openbare ruimte van verblijfsgebieden staat lopen en verblijven en de voetganger centraal. In het ontwerp van de ruimte en prioriteitstelling van voorzieningen kan de volgorde in aandacht dan het beste zijn:

- Stappen (lopen - voetganger);
- Trappen (fiets);
- Openbaar Vervoer
- Mobility As A Service (leen (brom)fietsen, -steps en dergelijke, taxi);
- Personenauto.

Afgekort: STOMP. We zorgen dus eerst voor goede voetgangersvoorzieningen, vervolgens voor passende fietsvoorzieningen (die daarmee niet conflicteren), overstapmogelijkheden naar openbare vervoermiddelen en in de laatste plaats voorzieningen voor het gemotoriseerd verkeer.

Ook de veiligheid van de voetganger laat nog veel te wensen over. In de (verkeer)statistieken worden enkel de ongevallen opgenomen waarbij voetgangers het slachtoffer worden van botsingen met rijdende voertuigen: fietsen, bromfietsen en motorvoertuigen.

Voetgangersveiligheid omvat echter drie soorten veiligheid:

- Valveiligheid (88% van de voetgangersslachtoffers raakt gewond of overlijdt zelfs ten gevolge van een noodlottige valpartij, deze grootste groep slachtoffers is niet opgenomen in de statistieken!);
- Verkeersveiligheid (6% van de voetgangersslachtoffers raakt gewond door een aanrijding door een rijdend voertuig, incl. fietsen);
- Openbare veiligheid (6% van de voetgangersslachtoffers raakt gewond of overlijdt door criminaliteit: overval, aanranding of vechtpartijen).

Dr. Rob Methorst Voorschoten, 15 november 2022

Brede analyses over voetgangers, lopen en verblijven in de openbare ruimte zijn te vinden in "Exploring the Pedestrians' Realm". U kunt dit downloaden vanaf

<https://repository.tudelft.nl/islandora/object/uuid:18d0a6d1-dbf6-4baa-8197-855ea42a85fe/datastream/OBJ/download>

MENS_{en}STRAAT